

PALIATIVNA ZDRAVSTVENA NEGA NA DOMU

Olga Wagner

Paliativna zdravstvena nega je usmerjena k doseganju kakovostnega življenja tistih bolnikov, pri katerem so izčrpane vse možnosti specifičnega zdravljenja. Pri bolniku v terminalnem obdobju njegove bolezni je v ospredju lajšanje bolečin in omogočanje razmer, potrebnih za dobro počutje.

Po smernicah Svetovne zdravstvene organizacije je dolžnost družbe, da zagotavlja bolniku v terminalnem obdobju njegove bolezni sredstva za zdravljenje, in to na preprosto uspešen in ekonomsko najbolj sprejemljiv način. Poleg pravic ima bolnik dolžnost, da prispeva k ohranjanju in h krepitvi zdravstvenega stanja v skladu s svojimi možnostmi.

Bolniku je iz pravic, ki izhajajo iz zdravstvenega zavarovanja, zagotovljena paliativna zdravstvena nega (ZN) na domu v sistemu patronažnega varstva. Nosilka dejavnosti je medicinska sestra, ki ugotavlja, načrtuje, izvaja in vrednoti ZN v sistematičnem procesu in s specifičnimi metodami dela.

Osnova paliativne ZN na domu je celostna obravnava bolnika, njena izhodišča pa so:

- stopnja potreb po strokovni izvedbi medicinskotehničnih posegov in opravil;
- stopnja motenosti funkcije organov, specifičnih za bolnikovo medicinsko diagnozo, in organov, ki so prizadeti zaradi bolezni, ki je že napredovala;
- stopnja pojemanja bolnikove sposobnosti za samooskrbo;
- razmere, ki izhajajo iz bolnikovega neposrednega in posrednega okolja.

Ugotavljanje bolnikovih potreb v terminalnem obdobju bolezni

- Ugotavljanje, ocenjevanje jakosti bolečine, ugotavljanje spremljajočih učinkov zdravlil (slabost, bruhanje, motnje dihanja, zaprtje, zaspanost, dremavost, srbečica, zastajanje urina, vedenjske motnje).
- Ugotavljanje pomanjkljivosti pri bolnikovi samooskrbi in iskanje vzrokov zanjo: pomanjkanje znanja, spretnosti in motivacije, omejen obseg vedenja.
- Kakšna je bolnikova podpora - kdo mu pomaga, kakšna je vrednost, zanesljivost pomoči, ugotavljanje družinskih, sorodstvenih, sosedskih odnosov; koga še možno pridobimo za bolnikovo oskrbo.
- Kakšen je bolnikov ekonomski položaj.
- Ugotavljanje primernosti neposrednega bolnikovega okolja (bivalni prostor, ležišče, optimalni pogoji za potek življenjskih funkcij).

Načrtovanje zdravstvene nege

Na osnovi ugotovljenega patronažna medicinska sestra določi, ali bo bolnikova zdravstvena nega za dosego ciljev

- v celoti nadomestujoča,
- delno nadomestujoča,
- vzgojnorazvojna ali vzgojnopodporna.

Medicinska sestra načrtuje, kdo bo izvajal posamezne elemente ZN oz. pomoči bolniku, kdaj in kako.

Izvajanje zdravstvene nege izhaja iz bolnikovih potreb.

- Bolečino lajšamo po predpisani shemi. Zagotoviti moramo čim boljšo kakovost bolnikovega življenja, v ospredju je lajšanje fizične bolečine, prav tako tudi duševne bolečine. Lajšanje bolečin po parenteralni poti sodi v pristojnost medicinske sestre. Subkutano in spinalno aplikacijo je po presoji patronažne medicinske sestre lahko zaupamo bolniku ali svojcem, ki so se tega naučili in so zanesljivi.
- Izvajanje medicinsko-terapevtskih posegov in opravil, nadzor zdravstvenega stanja, nadzor medikacije, kontrola vitalnih funkcij.
- Podatke o ugotovljenem bolnikovem stanju medicinska sestra poroča zdravniku.
- Sodelovanje s strokovnim osebjem na primarni, sekundarni in terciarni ravni; v zdravljenje je potrebno vključiti fizioterapevta, socialnega delavca in psihologa.
- Vzdrževanje dobrih odnosov med bolnikom, medicinskim in t.i. podpornim osebjem.
- Učenje drugih (bolnika, svojcev, podpornih oseb).
- Preskrba finančnih sredstev za tujo pomoč in postrežbo.
- Organizacija tuje pomoči in postrežbe.
- Nadzor tuje pomoči.
- Vodenje in usmerjanje bolnika in podpornih oseb.
- Zagotavljanje fizične in psihične; spodbujanje okolja, da bi omogočilo in podpiralo bolnikovo dobro počutje.
- Ustvarjanje čim boljših bivalnih razmer.
- Preskrba pripomočkov in materialov za ZDRAVLJENJE in ZN.
- Izvajanje ali pomoč pri opravljanju in vzdrževanju življenjskih funkcij.
- Skrb za ohranjanje bolnikovega dostojanstva.
- Dopustiti bolniku in svojcem žalost zaradi občutenja bližajoče se smrti.
- Omogočiti dostojno in mirno smrt.

Vrednotenje ZN

Patronažna medicinska sestra vrednoti:

- do katere stopnje so uresničene bolnikove potrebe,
- ali je doseženo ravnoesje med bolnikovimi sposobnostmi, da skrbi zase in zahtevami da skrbi zase,
- ali je prek poprejšnjih stopenj zdravstvene nege dosežen načrtovani cilj, t.j. najvišja možna stopnja kakovosti življenja.

Vrednotenje učinkovitosti dela mora prispevati k izboljševanju zdravstvene nege bolnika, h kvaliteti bolnikovega življenja ter dostojni in mirni smrti.